

Postanowienie z dnia 5 października 1994 r.

III ARN 54/94

Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością, jako jednostce organizacyjnej w rozumieniu art. 45 k.p.a pismo może być doręczone w lokalu jej siedziby do rąk osób uprawnionych do odbioru pism, to jest członkowi organu spółki uprawnionemu do jej reprezentowania lub pełnomocnikowi procesowemu spółki, ustanowionemu w postępowaniu administracyjnym w sprawie albo pracownikowi uprawnionemu do odbioru pism (art. 45 k.p.a. w związku z art. 133 § 2 i 3 k.p.c. i art 211 k.p.a.

Przewodniczący SSN: Walery Masewicz, Sędziowie SN: Adam Józefowicz (sprawozdawca), Jerzy Kwaśniewski, Janusz Łętowski, Andrzej Wróbel,

Sąd Najwyższy, z udziałem prokuratora Włodzimierza Skoniecznego, po rozpoznaniu w dniu 5 października 1994 r. sprawy ze skargi Spółki z o.o. "H" w W. na decyzję Prezesa Głównego Urzędu Cł w Warszawie z dnia 6 lipca 1993 r. [...] w przedmiocie wymiaru cła, na skutek rewizji nadzwyczajnej Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego [...] od postanowienia Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie-Ośrodek Zamiejskowy we Wrocławiu z dnia 14 lutego 1994 r. [...]

p o s t a n o w i ł
u c h y l i ć zaskarżone postanowienie.

U z a s a d n i e n i e

Naczelny Sąd Administracyjny-Ośrodek Zamiejskowy we Wrocławiu postanowieniem z dnia 14 lutego 1994 r., [...] postanowił odrzucić skargę Spółki z o.o. "H" w W. na decyzję Prezesa Głównego Urzędu Cł w Warszawie z dnia 6 lipca 1993 r. w przedmiocie wymiaru cła. W uzasadnieniu postanowienia Sąd stwierdził, że decyzja organu II-ej instancji została doręczona stronie skarżącej w dniu 26 lipca 1993 r.

Skarga wniesiona za pośrednictwem organu, który wydał zaskarżoną decyzję w ostatniej instancji, wpłynęła w dniu 30 sierpnia 1993 r. (data prezentaty), a więc z upływem terminu, o którym mowa w art. 199 § 1 i art. 200 § 1 k.p.a. Z tego względu Naczelny Sąd Administracyjny odrzucił skargę, jako spóźnioną na podstawie art. 204 § 1 k.p.a.

W nawiązaniu do skargi strona skarżąca złożyła w dniu 27 października 1993 r. wniosek o przywrócenie terminu do wniesienia skargi, ponowiony w dniu 29 marca 1994 r.

Postanowieniem z dnia 26 maja 1994 r. Naczelny Sąd Administracyjny - Ośrodek Zamiejscowy we Wrocławiu odmówił przywrócenia terminu do złożenia skargi powołując się na to, że zgodnie z art. 204 § 2 k.p.a. można przywrócić termin do wniesienia skargi z przyczyn określonych w art. 167-172 k.p.c. Przepis art. 171 k.p.c. nie dopuszcza możliwości przywrócenia siedmiodniowego terminu, obowiązującego przy złożeniu wniosku jeżeli strona w ciągu siedmiu dni od chwili ustania przyczyny uchybienia terminu nie złożyła wniosku o jego przywrócenie chociażby podano ważne przyczyny powodujące jego przekroczenie. Zdaniem Naczelnego Sądu Administracyjnego skarżąca nie spełniła żadnej przesłanki do przywrócenia terminu. Powołana przez skarżącą przeszkoda trwała do dnia 18 sierpnia 1993 r., a termin do złożenia skargi upłynął 25 sierpnia 1993 r. Pismo z wnioskiem o przywrócenie terminu do wniesienia skargi powinno być złożone według art. 169 § 1-3 k.p.c. wraz ze skargą w ciągu tygodnia od dnia ustania przyczyny uchybienia terminu z uprawdopodobnieniem okoliczności uzasadniających wniosek tj. brak winy oraz zachowanie tygodniowego terminu. Spóźniony wniosek o przywrócenie terminu podlega odrzuceniu na posiedzeniu niejawnym, stosownie do art. 171 k.p.a.

Zdaniem Naczelnego Sądu Administracyjnego brak znajomości dokładnego terminu otrzymania decyzji organu II instancji w świetle przeszkód trwających od 14 lipca do 28 sierpnia 1993 r. nie stanowi dostatecznie uzasadnionej przyczyny usprawiedliwiającej uchybienie terminu. Z tego względu Sąd odmówił przywrócenia terminu do złożenia skargi z mocy art. 168 § 1 i 169 § 1-3 k.p.c. w związku z art. 211 k.p.c.

Z kolei postanowieniem z dnia 27 czerwca 1994 r. [...] Naczelny Sąd Administracyjny odrzucił skargę Spółki z o.o. "H" w W. o wznowienie postępowania za-

kończącego prawomocnym postanowieniem Sądu. W uzasadnieniu postanowienia Sąd stwierdził, że według art. 399 k.p.c. w związku z art. 211 k.p.a. można żądać wznowienia postępowania w sprawach, które zostały zakończone prawomocnym wyrokiem. Sprawa została zakończona postanowieniem, a nie wyrokiem. W związku z tym skarga o wznowienie postępowania jest niedopuszczalna i podlega z mocy art. 204 § 1 k.p.a. odrzuceniu.

Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego wniósł 16 sierpnia 1994 r. rewizję nadzwyczajną od postanowienia Naczelnego Sądu Administracyjnego-Ośrodka Zamiejscowego we Wrocławiu z dnia 14 lutego 1994 r. odrzucającego skargę Spółki z o.o. "H" w W. na decyzję Prezesa Głównego Urzędu Ceł w Warszawie z dnia 6 lipca 1993 r. w przedmiocie wymiaru cła. Wnoszący rewizję nadzwyczajną zarzucił zaskarżonemu postanowieniu naruszenie interesu Rzeczypospolitej Polskiej poprzez obrazę, wynikających z art. 1 Konstytucji R.P. zasad, to jest: zaufania obywateli do organów państwa oraz prawa obywateli (jednostek organizacyjnych) do sądu. Ponadto skarżący zarzucił rażące naruszenie prawa poprzez obrazę art. 45, 199 § 1 i 204 § 1 k.p.a. na skutek odrzucenia skargi bez sprawdzenia danych, wynikających z dowodu doręczenia wyżej wymienionej decyzji Prezesa Głównego Urzędu Ceł oraz bez uprzedniego rozpoznania wniosku o przywrócenie terminu do wniesienia skargi. Rewidujący wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia.

Przedstawiciel Prokuratora Generalnego poparł rewizję nadzwyczajną.

Sąd Najwyższy zważył co następuje:

Stosownie do przepisu art. 45 k.p.a., organ administracji państwowej obowiązany jest doręczyć pisma jednostkom organizacyjnym w lokalu ich siedziby do rąk osób uprawnionych do odbioru pism. Zdaniem Sądu Najwyższego, spółce z ograniczoną odpowiedzialnością, jako jednostce organizacyjnej w rozumieniu art. 45 k.p.a. może być doręczone pismo w lokalu jej siedziby do rąk osób uprawnionych do odbioru pism, to jest członkowi organu spółki, uprawnionemu do jej reprezentowania lub pełnomocnikowi procesowemu spółki, ustanowionemu w postępowaniu administracyjnym w sprawie albo pracownikowi, uprawnionemu do odbioru pism (art. 45 k.p.a. w związku z art. 133 § 2 i 3 k.p.c. i art. 211 k.p.a.). Przepis art. 45 k.p.a.,

określając sposób doręczenia pism państwowym jednostkom organizacyjnym, organizacjom społecznym i innym jednostkom organizacyjnym wyłączył możliwość doręczenia pism innym pracownikom tych jednostek organizacyjnych lub innym osobom np. klientowi, sąsiadowi, lub osobom przebywającym przypadkowo w lokalu siedziby spółki. Jednocześnie oznacza to również wyłączenie w odniesieniu do tych jednostek organizacyjnych zastępczego doręczenia pism, które przepisy art. 42-44 k.p.a. przewidują tylko dla osób fizycznych. Dlatego nieprawidłowe, czyli niezgodne z przepisami kodeksu postępowania administracyjnego doręczenie pisma (które jest istotną czynnością postępowania) należy uznać za naruszenie zasady oficjalności doręczeń pism (które powinny być doręczone z urzędu) mogące spowodować pozbawienie strony możliwości obrony swych praw. Ma to istotne znaczenie zwłaszcza w sytuacji, gdy na tej podstawie chodzi o przywrócenie uchybionego terminu do dokonania czynności z zakresu postępowania administracyjnego ze względu na nieprawidłowe doręczenie pisma. Niezgodne z przepisami postępowania administracyjnego doręczenie pisma (decyzji) może być uznane przez sąd w konkretnych okolicznościach sprawy za pozbawione znaczenia prawnego i uzasadniające przywrócenie terminu do dokonania czynności procesowej bez potrzeby powtórnego prawidłowego doręczenia pisma.

Przystępując do badania zasadności rewizji nadzwyczajnej w świetle powyższych rozważań, należy mieć na uwadze sposób doręczenia w niniejszej sprawie ostatecznej decyzji administracyjnej. Z przekonująco umotywowanych zarzutów rewizji nadzwyczajnej, popartych dołączonymi dokumentami wynika, że pismo zawierające odpis decyzji Prezesa Głównego Urzędu Ceł z dnia 6 lipca 1993 r., adresowane do Spółki z o.o. "H" w W. zostało nieprawidłowo doręczone w sposób odbiegający od powyższych zasad, osobie nieuprawnionej do odbioru pism adresata, to jest przebywającemu w lokalu siedziby Spółki jej klientowi, który nie był jej pracownikiem. Nie zostało więc urzędowo doręczone pismo Prezesa G.U.C. i nie wiadomo kiedy zostało doręczone osobie uprawnionej do odbioru pism, która w tym czasie przebywała w szpitalu. Pismo to nie zostało nawet wpisane do rejestru pism, wpływających do Spółki. Po rekonwalescencji i powrocie do pracy, osoba uprawniona do odbioru korespondencji Spółki, jej dyrektor generalny Ewa S., wniosła skargę do Naczelnego Sądu Administracyjnego na decyzję Prezesa G.U.C. w dniu 30 sier-

pnia 1993 r. oraz w dniu 27 października 1993 r. bezpośrednio do tego Sądu wniosek o przywrócenie terminu do wniesienia skargi, ponowiony w dniu 29 marca 1994 r.

Tymczasem Naczelny Sąd Administracyjny-Ośrodek Zamiejscowy we Wrocławiu, nie posiadając akt administracyjnych przedmiotowej sprawy i nie ustosunkowując się do wniosku o przywrócenie terminu do wniesienia skargi, wydał 14 lutego 1994 r. postanowienie o odrzuceniu skargi z twierdzeniem o uchybieniu terminu do jej wniesienia, bez badania prawidłowości doręczenia odpisu ostatecznej decyzji administracyjnej. Wobec niedoręczenia skarżącej Spółce wyżej wymienionej decyzji Prezesa G.U.C. w sposób wymagany w art. 45 k.p.a., brak było podstaw do twierdzenia, że termin do wniesienia skargi w ogóle zaczął biec i upłynął na skutek jego uchybienia. Ponadto nie było to dopuszczalne bez skontrolowania zwrotnego poświadczenia odbioru znajdującego się w aktach sprawy, które nadeszły do Sądu w dniu 25 lutego 1994 r., to jest po upływie zaskarżonego rewizją nadzwyczajną postanowienia z dnia 14 lutego 1994 r. Trafny też jest zarzut rewizji nadzwyczajnej, że niedopuszczalne było wydanie postanowienia o odrzuceniu skargi bez uprzedniego rozpoznania wniosku o przywrócenie terminu do jej wniesienia (którym dysponował już Sąd od kilku miesięcy) i bez podjęcia czynności sprawdzających prawidłowość doręczenia odpisu ostatecznej decyzji administracyjnej. Budzi też istotne zastrzeżenie przekazanie Sądowi akt sprawy administracyjnej przez centralny organ administracji państwowej z naruszeniem terminu, określonego w art. 200 § 2 k.p.a.

Mając na uwadze wskazane wyżej uchybienia, Sąd Najwyższy doszedł do przekonania, że zaskarżone rewizją nadzwyczajną orzeczenie Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 14 lutego 1994 r. wydane zostało z rażącym naruszeniem art. 204 § 1 i 2 k.p.a. W tej sytuacji należało na zasadzie art. 422 § 1 i 2 k.p.c. uchylić zaskarżone postanowienie. Uwzględnieniu rewizji nadzwyczajnej nie stoi na przeszkodzie upływ terminu do jej wniesienia, gdyż zaskarżone postanowienie narusza także interes Rzeczypospolitej Polskiej na skutek pozbawienia, jednostki organizacyjnej jako strony postępowania administracyjnego, prawa do sądowej kontroli legalności decyzji administracyjnych, [...] oraz konstytucyjnej zasady prawa obywateli i jednostek organizacyjnych do sądu (art. 1 Ustawy Konstytucyjnej z dnia

17 października 1992 r. Dz. U. Nr 84, poz. 426).

Wobec zaskarżonego rewizją nadzwyczajną nieprawidłowego postanowienia z dnia 14 lutego 1994 r., mającego istotne znaczenie dla dalszego biegu sprawy, należy uznać ustosunkowanie się późniejsze przez Naczelną Sąd Administracyjny do wniosku o przywrócenie terminu do wniesienia skargi, jako okoliczności bez znaczenia dla oceny zaskarżonego tego postanowienia w trybie rewizji nadzwyczajnej.

Z tych względów Sąd Najwyższy postanowił, jak w sentencji.

=====